

Joustavat, ihmisen mittaiset palvelut

#saavutettavuus
#esteettömyys
#HenkilökohtainenPalvelu
#vammaispalvelut
#aluevaalit
#hyvinvointi
#terveys
#osallisuus
#yhdenvertaisuus

Näkövammaisten liitto

1. Vammaispalvelut ovat näkövammaista ihmistä varten.

- Riittävät ja omaan elämäntilanteeseen sopivat vammaispalvelut takaavat arjen sujumisen.
- Henkilökohtaisen avun ja kuljetuspalveluiden on palveltava näkövammaisen arkea. Palveluiden on joustettava, ei ihmisen.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimus, artikla 19:

Eläminen itsenäisesti ja osallisuus yhteisössä velvoittaa kuntia tehokkaihin ja asianmukaisiin toimiin vammaisten täysimääräisen osallisuuden ja omien elämänvalintojen toteuttamiseksi ja edistämiseksi. Kuntien on varmistettava vammaisen ihmisen yksilöllisiä tarpeita ja elämäntilanteita vastaavat palvelut. Vammaisuus ei ole sidottu tiettyihin diagnooseihin, ikään tai toimintarajoitteisiin, vaan se tulee määritellä suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan ja siellä esiintyviin asenteisiin ja esteisiin.

2. Apuvälineet ja kuntoutus edistävät näkövammaisen itsenäisyyttä.

- Apuvälineitä ovat esim. puhuvat ja suurentavat laitteet, valkoinen keppi ja opaskoira.
- Apuvälineitä ja kuntoutusta pitää saada yksilöllisen tarpeen ja elämäntilanteen mukaan.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimus, artikla 26:

Apuvälineiden ja kuntoutuksen avulla on taattava ja säilytettävä vammaisen ihmisen mahdollisimman suuri itsenäisyys ja täysimääräinen ruumiillinen, henkinen, sosiaalinen ja ammatillinen kyvykkyys. Vammaisen ihmisen on saatava kuntoutus mahdollisimman lähellä asuinpaikkaansa. Terveystieteiden tulee myös edistää kehittyvän apuvälineteknologian saatavuutta, tuntemusta ja käyttöä.

3. Palvelua on saatava muuallakin kuin netissä.

- Palveluissa on voitava asioida aina myös puhelimitse ja tapaamalla henkilökohtaisesti.
- Hyvinvointialueen verkkopalveluiden on oltava näkövammaiselle saavutettavia ja helppokäyttöisiä.

Yhdenvertaisuuslaki, 5 § ja 15 §:

Hyvinvointialueiden tulee edistää yhdenvertaisuutta kaikessa toiminnassaan. Tämä tarkoittaa kaikkien eri käyttäjäryhmien huomioimista palveluissa ja asiointissa.

Tarvittaessa vammaisen ihmisen asiointia tai palvelua on mukautettava. Olennaista on huomioida eri tavalla vammaiset ihmiset asiakkaina jo etukäteen. Tämä koskee niin ajanvarausta, potilasohjeita, asiointin ja toimipisteiden esteettömyyttä ja saavutettavuutta ja potilastyötä.

Näkövammaisia ihmisiä on Suomessa noin 55 000. He ovat eri ikäisiä ja erilaisissa elämäntilanteissa. Yhteistä heille on näkövamma, josta seuraa arjen haasteita ja palveluntarpeita.

Suomalaisista yli 65-vuotiaita on jo lähes 1 256 000 ihmistä. Näkövammaisista yli 75 prosenttia on ikääntyneitä eli 65-vuotiaita ja sitä vanhempia. Yhteensä tämä tarkoittaa 45 000 ihmistä. Vanheneva väestö on iso joukko. Mitä enemmän ikää tulee, sitä tärkeämpää on, että palvelut toimivat sekä verkossa että livenä.

Verkkopalveluja käyttävät kaikenikäiset ihmiset. Myös ikääntyneet käyttävät verkkopalveluja yhä enemmän: viimeisen kolmen kuukauden aikana 65–74-vuotiaista jopa 88 prosenttia ja useita kertoja päivässä 62 prosenttia. Vastaavat luvut 75–89-vuotiaissa ovat 51 prosenttia ja 30 prosenttia. (Tilastokeskus)

Toimivat ja helppokäyttöiset verkkopalvelut ovat näkövammaisille ihmisille yhtä tärkeitä kuin kaikille muillekin. Vaikka verkkopalveluiden saavutettavuudesta säädetään digipalvelulailla, ja saavutettavuus on parantunut, suurin osa näkövammaisista kokee saavutettavuuskriteeritkin täyttävät verkkopalvelut edelleen haastaviksi käyttää ja 15 % katsoo, että saavutettavuus on jopa heikentynyt (nkl.fi/fi/artikkeli/suurin-osa-nakovammaisista-kokee-digipalvelut-haastaviksi-kayttaa).

Työikäisiä näkövammaisia on noin 10 000 ja heistä työelämässä, joko kokoaikaisena tai osittain, on reilut 41 prosenttia. Heille oikea-aikaiset ja omiin tarpeisiin sopivat ja saavutettavat palvelut ovat työssä pysymisen ja osallistumisen perusedellytyksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi kuljetuspalvelut ja henkilökohtainen apu sekä saavutettavat verkkopalvelut. Samat asiat luovat perustan näkövammaisten lasten ja nuorten koulunkäynnille, opiskelulle ja osallistumiselle. Siksi onkin huolestuttavaa, että vuonna 2020 lähes 48 prosenttia 20 vuotta täyttäneistä vammaispalvelujen tarpeessa olevista koki, että ei saanut lainkaan tarvitsemaansa palvelua tai että se ei ollut riittävää (Sotkanet.fi/THL).

Vammaisten ihmisten ihmisoikeuksista ja osallisuudesta on säädetty YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa. Sopimus velvoittaa huomioimaan vammaisten ihmisten erityistarpeet ja takaamaan vammaisille samat yhteiskunnallisen osallistumisen mahdollisuudet kuin kaikille muillekin. Toimivat vammaispalvelut jokaiselle niitä tarvitsevalle, eri puolella Suomea lähes 150 000 ihmiselle, mahdollistavat osallisuuden ja itsenäisyyden.

Myös yhdenvertaisuuslaki velvoittaa kaikkien ihmisten ja erilaisten käyttäjäryhmien huomioimista, kun palveluja toteutetaan.

Näkövammaisia ihmisiä ja näkövammaisjärjestöjä kuuntelemalla ja yhteistyötä tekemällä taataan parhaiten näkövammaisten ihmisten hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden toteutuminen koko Suomessa ja sen 21 hyvinvointialueella.

Lisää tietoa

- Näkövammaisten liitto: nkl.fi
- vammaispalveluista: nkl.fi/fi/palveluopas#header--4-kunnan-vammaispalvelut
- apuvälineistä: nkl.fi/fi/apuvälineiden-hakeminen
- kuntoutuksesta: nkl.fi/fi/kuntoutus
- saavutettavuudesta: nkl.fi/fi/saavutettavuus

järjestöjohtaja Sari Kokko,

sari.kokko@nkl.fi, p. 09 3960 4574

viestinnän asiantuntija Marika Mäkinen,

marika.makinen@nkl.fi,

p. 09 3960 4652 (haastattelupyynnot)

